

Közösségi pszichiátria

Neuropszichológus szakképzés

2017.10.25.

Dr. Farkas Kinga

Semmelweis Egyetem,
Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika

Nappali Kórház

Közösségi pszichiátria

Célcsoport: pszichés problémával küzdő ellátottak

Cél:

- integrált és teljes jogú tagjai maradjanak a társadalomnak
- ha betegségükből adódóan már kirekesztődtek a társadalomból, reintegrálódjanak a közösségbe.

Módszerek:

- a gondozás és a pszicho-szociális rehabilitáció
- az igénybevevő otthonában, illetve lakókörnyezetében (az ellátott előfordulási helyén)
 - egészségi és pszichés állapotuk javítása;
 - meglévő képességeik és készségeik megtartása fejlesztése;
 - a mindennapi életükben adódó
 - konfliktusok feloldása
 - problémáik megoldása;
 - szociális és mentális gondozáshoz, és az egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás elősegítése.
- hosszú távú
- egyéni szükségletekre alapozott gondozás
- nagymértékben épít
 - az ellátottak aktív és felelős részvételére
 - a természetes közösségi erőforrásokra, őket is oktattva és támogatva.

Közösségi gondozás tervezése

- Kliens egyéni szükségleteiből kiindulva
- Kliens aktív és felelős részvételével
- Egyénre szabott gondozási terv
- Multidiszciplinális team
 - egyenrangú szereplők még: a beteg és természetes (laikus) segítői is
 - Feladata: a beteg és hozzátartozói
 - Pszichoedukációja
 - Készségfejlesztése
 - stressz kezelésének javítása
 - kompetens működésük elősegítése
 - a betegség okozta nehézségek leküzdésében
 - céljaik elérésében
 - minimálisan szükséges támogatást nyújtja (célja eléréséhez hozzásegíti, de nem tesz semmit helyette)
 - kerüli a szakemberekkel kapcsolatos függőség kialakulását

Feladata

- Az ellátási területen élő, de eddig kezelés alatt nem álló, illetve a betegség kialakulása szempontjából veszélyeztetett személyek
 - Felkutatása
 - a szolgáltatás igénybe vehetőségének megajánlása
- Korai beavatkozás
 - a betegség mielőbbi felismerése
 - a megfelelő kezeléshez való hozzájutás segítése
 - szakmai gondozás
 - szükséges egészségügyi ellátás mellett
- A kliens egészségügyi, pszichés és szociális állapotának folyamatos
 - figyelése, ellenőrzése
 - szükség esetén a hatékony segítségadás biztosítása
 - a problémák és krízishelyzetek normalizálása, megszüntetése
 - a visszaesések (relapszusok), a betegség krónikussá válásának megakadályozása
- A felépülésre való képesség fokozása
- Változásra ösztönzés
- Közösségi integritás elősegítése
- Reintegráció előkészítése, abban való folyamatos támogató részvétel
- Társadalmi előítéleteket csökkentése
- Társadalmi Felelősségvállalás értelmének növelése

Pszichiátriai gondozás

Kapcsolatteremtés, kapcsolattartás a gondozói munka során (a beteggel és hozzátartozókkal, segítőkkel)

- Relapszusprvenció, korai figyelmeztető jelek
- Pszichodiagnosztika gondozói sajátosságai
- Komorbiditás

Farmakoterápia járóbetegellátási specifikumai és szerepe a hatékony gondozásban

- A gyógyszeres kezeléssel kapcsolatos döntések segítése
- Tartós farmakoterápia kapcsán felmerülő problémák és azok kezelése

Rehabilitáció a pszichiátriai gondozásban

- Pszichoterápia és gondozás
- Szocioterápia és gondozás
- Szociális státusz, szociális intervenció a pszichiátriai gondozásban
- Közösségi pszichiátriai gondozás (szociális és egészségügyi)
- Önsegítő csoportok

Gondozás és orvos beteg kapcsolat

- Beteglátogatás (indikáció, szabályok, célok)
- Terepmunka jelentősége (indikáció, célok, szabályok)
- Interkulturális (szociokulturális) ismeretek
- Környezettanulmány
- Hozzátartozókkal való kapcsolattartás
- Veszélyhelyzetek és kockázatok megelőzése, és kezelése a gondozás során

Jogi, hatósági és igazságügyi vonatkozások

Kapcsolat egészségügyi intézményekkel:

- Sürgősségi ellátási formák
- Alapellátás (konzílium?)
- Fekvőbeteg osztályok
- Szomatikus ellátás
- Gyermekpszichiátriai intézmények
- Kapcsolat interszektoriális intézményekkel, civil szervezetekkel

Internet és telemedicina a pszichiátriai betegek gondozásában

A pszichiátriai betegek stigmatizációjának visszaszorításának eszközei

Burnout megelőzése a pszichiátriai gondozóban

Kognitív deficit szkizofréniában

Kognitív remediáció

- Kognitív deficit szkizofréniában
 - legstabilabb vonás
 - Betegek 40-80%-ában
- Szoros összefüggés a funkcionális kimenetellel
- Számos kognitív részterületet érintő károsodás
 - Verbális/vizuális tanulás
 - Fenntartott figyelem
 - Motoros sebesség
 - Verbális fluencia
 - Executív funkciók
 - Szociális kogníció
 - Munkamemóra
 - Válaszgátlás
- Részben megtartott területek
 - Procedurális emlékezet
 - Figyelem
- Pozitív vagy negatív tünetekhez képest
 - Jobban meghatározza az adaptív életvezetési funkciókat
 - Munkavállalást
 - Életminőség alakulását
- Gyógyszeres terápia negatívan hat, vagy nem elég hatékony a kognitív tünetekre

Kognitív remediáció jelentősége

- Tanuláselméleten alapuló pszichoszociális intervenciók - hatékonyak
 - Pszichoedukáció
 - Szociális készség tréning
 - Családi intervenciók
 - Kognitív viselkedésterápia
- De! A kognitív zavar befolyásolja az intervenciók eredményességét
 - Figyelem
 - Memória
 - Problémamegoldó készség

Remediációs elv vs. módszertani sokféleség

- hibamentes tanulás
 - segítjük a páciens
 - minimalizálja a hibázások lehetőségét
 - Gyakorlás során egyre kevesebb segítség
 - Egyre önállóbb, magabiztosabb
- önmonitorozás
 - Emlékeztetők (pl. a feladat instrukcióról)
 - Ismétlés és hatékonyság növelése
- stratégiatanulás
 - chunking – „darabolás” – nehezebb feladatok könnyítése kisebb egységekre bontással
 - scaffolding – „állványozás” – terapeuta végigvezeti a kompetenciájának megfelelő nehézségű feladaton
- non-erotív, non-reflektív jelleg: a terapeuta pozitív megerősítő
 - sikerélményének megerősítés
 - eredményességének fenntartása
 - verbalizáció segítése
 - Ismétlés
 - információfeldolgozási stratégiák facilitálása

Definíció

„kognitív deficittünetekre (figyelem, emlékezet, végrehajtó funkciók, szociális kogníció vagy metakogníció) irányuló intervenció, melynek célja – a tanulás alapelveit felhasználva – a betegség funkcionális kimenetelének javítása. A mindennapi funkciók fejlődésére lehetőséget adó (formális vagy informális) kontextusba ágyazottan fokozott hatékonyság érhető el”

(McGurk et al., 2013)

Nem tekinthetők kognitív remediációnak

A pszichoszociális funkciókat a kognitív funkciók fejlesztése nélkül javító módszerek

- alternatív stratégiák használata
- környezet megváltoztatása az adaptívabb viselkedés érdekében

Kognitív tréning

- Sch
- MCI
- Alzheimer
- Depresszió
- Stb.

Játéklista
26 tétel

Eredményeim

Útmutatók

Figyelem

Exekutív funkció

Térí-vizuális

Memória

Kognitív teszt

Nyelvi készség

Kísérleti játék

Összes játék

Madarak Dobozok Labirintus Osszekötős Soroló FreeCell Hidépitő Betűvető Memóriajáték Hálójáték

Pocok Forgató Szúdoku Vaktérkép Szabálykereső Kirakós Csövek Szókitaláló Szókereső Különbőségek

PAL Teszt Tombók Képcserélős

FIGYELEM **EMLÉKEZET**
LOGIKA **GONDOLKODÁS**
SZÁMOLÁSI **REAKCIÓ**
KÉPESÉGEK **IDŐ**

Maradj fitt!

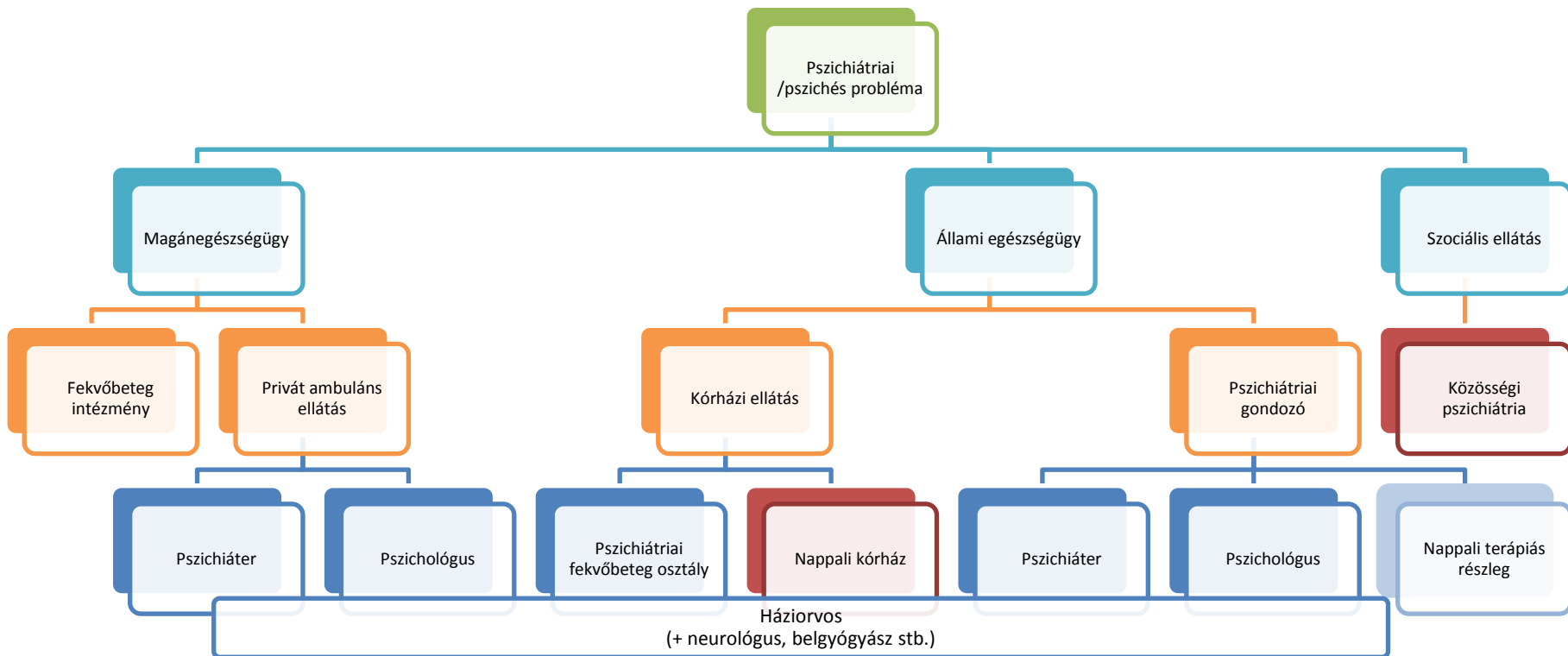
Kognitív pszichológiai kutatások eredményeiből fejlesztett játékaink célja, hogy mentális képességeinket fejleszthessük, karban tarthassuk úgy, hogy közben a feladatokat kikapcsolódnak érezzük.

Képességcsoportok

Logika Reakció Idő Figyelem Számolási képességek Térbeli gondolkodás Emlékezet

Metakognitív tréning

Közösségi pszichiátria helye a pszichiátriai ellátásban



Nappali Kórház

- Osztályos kórházi kezelés alternatívája
 - Költséghatékony, de az esetek harmadában mégis osztályos kezelés válik szükségessé
 - **Nappali kórház drágább**
 - Rövidtávon költségekkel jár, hosszú távon a relapszusprevencióban hatékony
 - **Nappali kórház finanszírozása az egészségügyi szolgáltatót terheli**
- Ambuláns kezelés alternatívája
- Rehabilitáció formája
- Krónikus, vég nélküli ellátás – szociális foglalkoztató, védett munkahelyek alternatívája

Építészeti vonatkozások

1 kezelő helyiség (104-es szoba)

2 foglalkoztató (108-as és 128-as szoba)

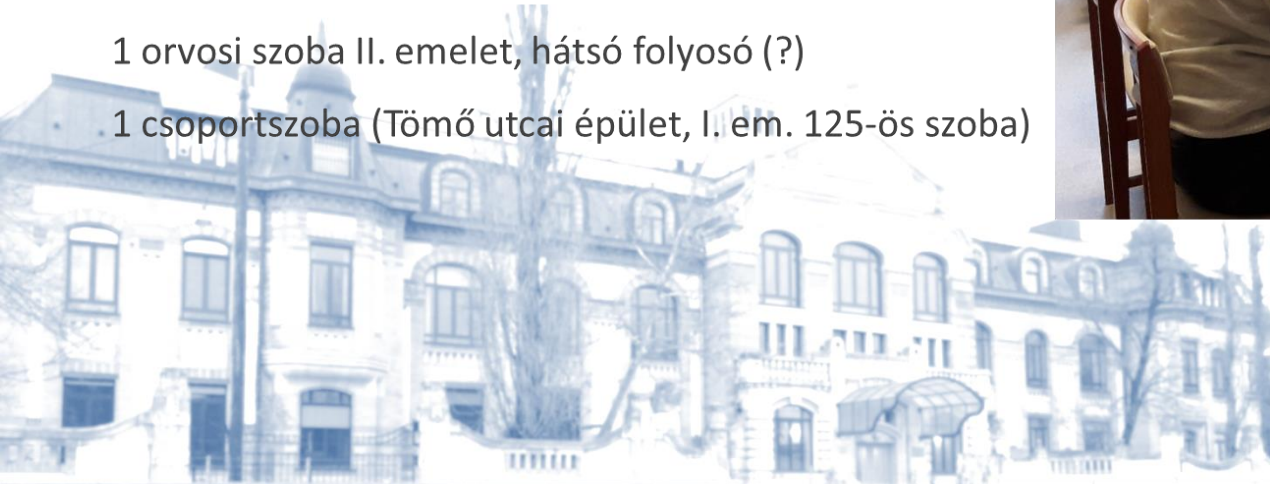
foglalkoztató

ebédlő

1 orvosi + pszichológusi szoba (alagsor)

1 orvosi szoba II. emelet, hátsó folyosó (?)

1 csoportszoba (Tömő utcai épület, I. em. 125-ös szoba)



A nappali kórház két funkciója rehabilitáció vs. terápia

„KRÓNIKUS NAPPALI KÓRHÁZ”

Szocioterápia

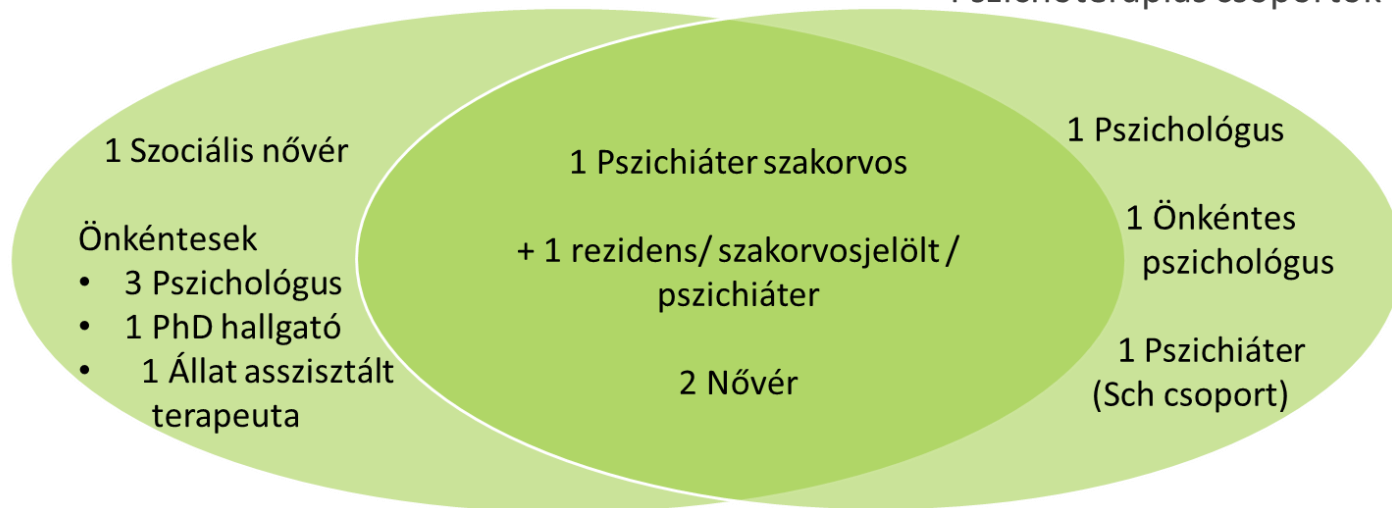
Közösségi pszichiátria

KÉT HETES TEMATIKUS CSOPORTOK

Készségfejlesztő tréningek

Pszichoedukációs és

Pszichoterápiás csoportok



Krónikus nappali kórház

- Közösségi pszichiátria, szocioterápia
- Gyógyszerelés (napi/heti/havi (1 fő))
- Laborok (vérkép, rutin, gyógyszer szint, INR, pajzsmirigy előre meghatározott rendszerességgel)
- Sz. e. szomatikus vizsgálatok
- Szupportív esetvezetés
- Foglalkozások
- Reggeli, ebéd
- Depo-injekció

Foglalkozások

Nagy csoport

Kiscsoport

Irodalom csoport

Meseterápia

Állat asszisztált aktivitás

Kognitív tréning (agytorna)

Társasjáték (életmód, dixit)

Filmklub

Darts/ pingpong

Torna (2x)

Gerinctorna

Fogyi klub

Éneklés

Varró csoport

Ünnephez kapcsolódó kreatív

Kert

Kirándulások



Foglalkozások

Nagycsoport

Kiscsoport

Irodalom csoport

Meseterápia

Állat asszisztált aktivitás

Kognitív tréning (agytorna)

Társasjáték (életmód, dixit)

Filmklub

Darts/ pingpong

Torna (2x)

Gerinctorna

Fogyi klub

Éneklés

Varró csoport

Ünnephez kapcsolódó kreatív

Kert

Kirándulások



Foglalkozások

Nagycsoport

Kiscsoport

Irodalom csoport

Meseterápia

Állat asszisztált aktivitás

Kognitív tréning (agytorna)

Társasjáték (életmód, dixit)

Filmklub

Darts/ pingpong

Torna (2x)

Gerinctorna

Fogyi klub

Éneklés

Varró csoport

Ünnephez kapcsolódó kreatív

Kert

Kirándulások



Foglalkozások

Nagycsoport

Kiscsoport

Irodalom csoport

Meseterápia

Állat asszisztált aktivitás

Kognitív tréning (agytorna)

Társasjáték (életmód, dixit)

Filmklub

Darts/ pingpong

Torna (2x)

Gerinctorna

Fogyi klub

Éneklés

Varró csoport

Ünnephez kapcsolódó kreatív

Kert

Kirándulások





Stresszmentesítő, relaxációs csoport

Betegcsoporttól függően alkalmazott módszer

- Autogén tréning
- Progresszív relaxáció
- Mindfulness
- Kognitív technikák

Kinek ajánljuk?

- Elsősorban szorongásos zavarokban

Szociális készségfejlesztő tréning, kommunikációs tréning

Alkalmazott módszerek

- kommunikációelmélet
- Asszertív kommunikáció
- Szociális készségek bemutatása
- Szituációs gyakorlatok
- Társas helyzetekgyakorlása

Kinek ajánljuk?

- Szociális izoláció pszichiátriai betegség következtében
- Társas készségek hiánya – pl. Asperger-szindróma (diagnosztika része is a csoportos működés vizsgálata)

Mindennapi érzelmeink

Módszerek

- Érzelemfelismerés
- Érzelem kifejezés
- Érzelem szabályozás gyakorlása
- Szituációs gyakorlatok
- Alap kognitív technikák

Kinek ajánljuk?

- Affektív kórképek
- Személyiségzavarok
- Asperger-szindróma (dg. része is)

Pszichotikus páciensek részére pszichoedukáció, metakognitív tréning

Módszerek

- Pszichoedukáció (szkizorénia, pszichózis, etiológia, kezelés, gyógyszeres terápia, stb.)
- Betegségbelátás kialakítása
 - Az alacsony vagy hiányzó betegségbelátás gyakori jelenség az első pszichotikus epizód során
 - Szoros összefüggést mutat a későbbi pszichoszociális funkcionalitással
 - Metakognitív kapacitás – a betegségbelátás és a pszichoszociális funkcionalitás prediktora
- Metakognitív tréning: metakognitív kapacitás növelése -> saját állapot monitorozása, kontrollja, felelősség érzésének növelése

Kinek ajánljuk?

- Első (néhányadik) pszichotikus epizódon a közelmúltban átesett pácienseknek

Betegségbelátás kialakítása

Az alacsony vagy hiányzó **betegségbelátás** gyakori jelenség az első pszichotikus epizód során
Szoros összefüggést mutat a későbbi pszichoszociális funkcionalitással

Metakognitív kapacitás – a betegségbelátás és a pszichoszociális funkcionalitás prediktora

Fontos terápiás **beavatkozási pont**

- pszichoedukáció
 - szociális készségek fejlesztése
 - metakognitív kapacitás növelése
- ==> saját állapot monitorozása, kontrollja, felelősség érzésének növelése





Felhasznált irodalom

1. Humán Sztráda Nonprofit Kft.: Közösségi pszichiátriai ellátás. Szakmai program. 2010.
2. Muth Veronika, Gyüre Tamás Váradi Enikő: Kognitív paradigma a szkizofrénia rehabilitációjában – fókuszban a kognitív remediáció. 2015. Neuropsychopharmacologia Hungarica